

Elogi de la Patum

Aquest article, ple d'obvietats pels que sou berguedans, no pretén aprofundir sobre algun aspecte de la història, la simbologia o les interpretacions vinculades a la Patum de Berga, si no que només té la voluntat de deixar constància d'algunes de les meves impressions personals i posar de relleu alguns dels aspectes que em semblen més interessants i exemplars de la vostra festa.

La primera vegada que vaig anar a La Patum va ser l'any 2002. Fins llavors només n'havia sentit a parlar a casa, en boca d'alguns amics i a través de la lectura dels abundants articles que analitzen aquesta festa única. Aquell any vaig fer el salt de plens de dijous a la nit, vaig giravoltar la plaça dins els tirabols i vaig seguir d'aprop, mig grogui, part de la patum infantil de divendres. El record que me'n queda ara és una combinació d'ad-

miració, sorpresa, neguit i alegria desbordant. A casa, el meu pare tenia antics programes de La Patum, que col·leccionava junt amb altres abundants materials sobre festes populars catalanes. De la meua primera Patum, en vaig guardar el programa i el pòster d'en Salvador Vinyes. Des d'aleshores he anat a Patum altres vegades, intentant, no sense grans dificultats, combinar la vivència alegre i despreocupada de la festa amb la meua tasca de documentació de les celebracions festives populars catalanes que regularment publiquem a www.festes.org i www.festes.tv

L'any passat, per exemple, vaig fotografiar la passada de dimecres, amb la sortida del Tabal, els Gegants, les Guites i les Maces i vaig poder comprovar com n'és de popular la festa. Recordo amb especial fascinació un moment en què les

guites entraven a l'interior de l'aparcament de la casa d'algú que havia preparat un refresc per a tothom qui s'hi atansés.

La Patum, festa popular

De tots aquests anys, me'n queda la impressió que a Berga, la Patum és quelcom més que una festa popular. És una energia que es contagia i que ocupa tots els racons de la ciutat. Si estem d'acord que una festa popular és un esdeveniment col·lectiu que té lloc a l'espai públic, format majoritàriament per activitats gratuïtes en què cadascú és participant actiu i no un mer espectador i en què hi participen persones de diferents generacions, la Patum aconsegueix amb escreix totes aquestes condicions. La Patum desborda l'espai públic i s'endinsa també a l'espai privat dels berguedans: la Patum entra a les cases, penja dels balcons, jau als aparcaments, ocupa les freqüències de televisió i ràdio, surt a la premsa escrita, beu i menja als bars i restaurants, s'exhibeix als aparadors de les botigues de Berga durant aquests dies.

Un dels aspectes que més em va sorprendre de la festa berguedana és la gran participació popular amb què compta. A Berga, per Corpus, és el poble qui organitza, qui anima i qui celebra la festa. L'Ajuntament hi és, hi participa, però en la mesura que el poble ho demana, només en qualitat d'institució representativa. Tinc la impressió que a Berga, si no ni hagués ajuntament, la festa es faria igualment. I aquest és un dels termòmetres que determinen si una festa és realment popular o si, al contrari, és una op-

ció d'oci més que l'ajuntament organitza pel gaudi i consum dels seus súbdits conciutadans.

La primera vegada que vaig ser a Berga per Patum també em va impressionar molt la cua de gent que es forma a la plaça Ribera per anar a cercar els vestits de plens i tot el ritus de vestir-se amb la màscara i la vidalba. En aquella cua hi ha persones de totes les edats, opcions polítiques i condicions socials. I és que si la festa popular es distingeix per alguna cosa és perquè és un espai de trobada, d'intercanvi i de socialització de tota la comunitat. Un espai on, a més a més, cadascú deixa de ser el que és per transformar-se en tota una altra cosa. Recordo perfectament les sensacions que vaig experimentar durant els tirabols: allà dins, es deixa de ser un mateix per uns instants, inclús físicament, per sumar-te a una energia circular, alegre i col·lectiva, a una comunitat de gent que no coneixes però amb qui et sents estranyament agermanat.

Una altra de les coses que també em va fer reflexionar és que a tots els actes de la Patum hi ha molta gent i que, a més a més, la gent hi està completament entregada. A la Patum, la gent salta, dansa, canta d'una forma apassionada, excitada, vibrant, eufòrica amb els elements de

Passada de dimecres.

Patum 2006

FOTO M. CARRERA

la comparsaria. I això diferencia la Patum de moltes altres festes en que també hi ha balls de cavallets, gegants, nans, dracs i diables. A la Patum no hi ha tanques, ni reals ni imaginàries, entre els elements de la comparsaria i la gent que hi vibra al voltant.

Un altre aspecte a remarcar de la festa berguedana és que tothom coneix la seqüència ritual, tothom coneix el tempo del que s'ha de fer. Vull dir que, a di-

Salt de maces de dimecres a la tarda.

FOTO M. CARRERA

